

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

55303

เอกสารการสอนชุดวิชา

หน่วยที่ 11-15

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาการแพทย์

Medical Sociology and Anthropology

10042095

ห้องสมุด วพบ. สุรินทร์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(3)
รายละเอียดชุดวิชา	(7)
วิธีการศึกษา	(8)
หน่วยที่ 11 การส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย.....	1
แผนการสอนประจำหน่วย.....	2
ตอนที่ 11.1 แนวคิดและหลักการการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	4
เรื่องที่ 11.1.1 เหตุผลและความจำเป็นในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	5
เรื่องที่ 11.1.2 หลักการส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	10
เรื่องที่ 11.1.3 หลักการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	12
ตอนที่ 11.2 รูปแบบ สถานการณ์ และบทบาทในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	15
เรื่องที่ 11.2.1 รูปแบบในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	16
เรื่องที่ 11.2.2 การวิเคราะห์สถานการณ์การส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	18
เรื่องที่ 11.2.3 บทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	21
ตอนที่ 11.3 การประยุกต์หลักการและแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	24
เรื่องที่ 11.3.1 แนวทางและมาตรการในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	25
เรื่องที่ 11.3.2 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย	27
บรรณานุกรม	30

หน่วยที่ 12 การประยุกต์ความรู้ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการแพทย์พื้นบ้านไทย	31
แผนการสอนประจำหน่วย.....	32
ตอนที่ 12.1 ความรู้พื้นฐานทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการแพทย์พื้นบ้านไทย	35
เรื่องที่ 12.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมกับการแพทย์พื้นบ้านไทย	36
เรื่องที่ 12.1.2 แนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการแพทย์และสาธารณสุข	39
เรื่องที่ 12.1.3 ความเชื่อและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเจ็บป่วย	44
ตอนที่ 12.2 สถานการณ์การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ประชาชนและการแพทย์แบบวิชาชีพ	49
เรื่องที่ 12.2.1 ความสัมพันธ์ของการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ประชาชนและการแพทย์แบบวิชาชีพ	50
เรื่องที่ 12.2.2 ความเคลื่อนไหวของการแพทย์พื้นบ้านไทย	53
ตอนที่ 12.3 แนวทางการประยุกต์ความรู้ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านไทย	60
เรื่องที่ 12.3.1 กระบวนการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านไทย	63
เรื่องที่ 12.3.2 ทิศทางการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านไทย	69
บรรณานุกรม	71
หน่วยที่ 13 กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคเหนือและภาคอีสาน	73
แผนการสอนประจำหน่วย.....	74
ตอนที่ 13.1 กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านภาคเหนือ	79
เรื่องที่ 13.1.1 การวินิจฉัยปัญหาสุขภาพของคนล้านนา : กรณีศึกษาผีอำมอหนึ่ง	80
เรื่องที่ 13.1.2 การสู่วัณู	85
เรื่องที่ 13.1.3 การย่ำขาง	88
ตอนที่ 13.2 กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านภาคอีสาน	96
เรื่องที่ 13.2.1 หมอลำผีฟ้า	97
เรื่องที่ 13.2.2 การอยู่กรรมหรือการอยู่ไฟของคนอีสาน	102
บรรณานุกรม	106
หน่วยที่ 14 กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคกลาง	107
แผนการสอนประจำหน่วย.....	108
ตอนที่ 14.1 กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคกลางตอนบน	111
เรื่องที่ 14.1.1 ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านเกี่ยวกับการพยากรณ์ปัญหาสุขภาพ	112
เรื่องที่ 14.1.2 ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านเกี่ยวกับการตั้งครุฑ์ การคลอดและหลังคลอด	118

ตอนที่ 14.2	กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคกลางตอนกลาง	124
เรื่องที่ 14.2.1	การดูแลสุขภาพด้วยวิถีธรรม	125
เรื่องที่ 14.2.2	เทียบเหล็กแดง บรรเทาโรคด้วยภูมิปัญญาไทย	131
ตอนที่ 14.3	กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคกลางตอนล่าง	138
เรื่องที่ 14.3.1	วัฒนธรรมของการดูแลสุขภาพผู้ป่วย	139
เรื่องที่ 14.3.2	ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านการรักษาผู้ป่วยกินยาซ่าหญ้า	144
บรรณานุกรม	156
หน่วยที่ 15	กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคใต้และไทยมุสลิม	157
แผนการสอนประจำหน่วย	158
ตอนที่ 15.1	กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยภาคใต้	162
เรื่องที่ 15.1.1	ภูมิปัญญาโนราละคร	163
เรื่องที่ 15.1.2	ภูมิปัญญาหมอง	168
เรื่องที่ 15.1.3	ภูมิปัญญาหมอบีบหรือหมอนวดภาคใต้	173
ตอนที่ 15.2	กรณีตัวอย่างภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยมุสลิม	178
เรื่องที่ 15.2.1	การดูแลสุขภาพพอนามัยมารดาและทารกของชาวไทยมุสลิม	180
เรื่องที่ 15.2.2	ภูมิปัญญาโต๊ะบีแดหรือหม้อตำแยชาวไทยมุสลิม	185
บรรณานุกรม	194